

Б Ю Л Е Т Е Н Ь

Т-ва Б.Вояків Армії УНР у Франції і Союзії
Б.Вояків Французького Війська.

BULLETIN DE L'UNION DES ANCIENS COMBATTANTS UKRAINIENS
en France et de la Section des A. Combattants Ukrai-
niens ayant servi dans l'Armée Française.

Рік I.

5 Грудня 1947 року

ч.2.

24, Rue de la Glacière Paris 13°

СЛАВА ГЕРОЯМ!

22-го листопаду минула двадцять шоста річниця героїчної смерти 359-ти вояків Армії УНР, що спали від стріліз большевицьких кулометіз під Базаром на Волині.

У тяжкі морозні дні листопада 1921 року, зле одигноні, голодні, фізично змучені і перетомлені безнастанними боями і переходами, але міцні й незломні духом, українські воики вели нерівну боротьбу з перовіданими силами ворога, що оточувал українські частини зо всіх бовіз. В середині листопада ворогові вдалося відколоти біли села Міньки одну українську групу і захопити її в полон. Тих вояків наших було 359В Ворогом суд був шидкий, захоплених людей було приговорено до рестрілу.

І саме перед рестрілом, коли большевицькі комісари звернулися до українських вояків із закликем покаятися, то козак 6-ої Стрілецької Сичогої дивізії - Щербак - одповіз у вічі ворогові і смерті:

- Ми знаємо, що ми вироємо, але по нас прийдуть другі і помстяться за нас, за Україну, за її волю...

Коли в ворогі куломети почали строчити по вишикованих в лази українських вояках, з грудей цих героїв вирвалося могутне і безсмертно: "Ще не вмерла Україна..."

Так із співом національного гімну на устах вмерли 359 героїв за волю і державність України.

І через 26 років сповнилося пророцтво козака-героя Щербака. На ті самі Волинські землі, де пролилася свита кров 359-ти героїв, повстали відділи УПА під провідом Тараса Бульби-Боровца. Леґенда Базару породила нові когорти бійців. Герої Базару, безсмертні в пам'яті народу, втілюються у вояків УПА. Повстають достойні нащадки славних їхніх попередників, і ці нащадки продовжують нормируцу традиції збройної боротьби за волю України, вони творять нову історію українського народу, вони відновлюють і відживляють леґенду минулого, перетворюючи її в сучасний чин, сміливий, славний, світлий чин.

Так зв'язалася боротьба 1917-1921 р.р. з сучасністю, зв'язалася з однією нерозривною і величавою цілю.

Во так було завжди в минулому, так буде і в майбутньому. Герої минулого породять героїв сучасності, значить, що для того треба йти таким шляхом, треба жертви, кроки, смерти. І так триватиме доти, доки не здійсниться мрія цих героїв, аж поки не постане у всієї своєї величчії незалежна Українська Держава.

Тоді кров пролита цими героями - героями Базару, героями УПА - створить червоний густих плин, субстанція і символ життя на землі - тоді ця кров що завжди кличе до помсти і до життя, заспокоїться і заспокоїться. До тої ж пори, та кров, минула і сучасна, буде постійно кликати кожного українського патріота до помсти, до продовження боротьби, до здійснення сьогодні нездійсненого.

Волухаємося у голос тої праведної крові, волухаємося у тої таємничості, але могутній клич!

"ПРАВДА В ВІЧІ"

Нижче перодруковуємо уривки із статті Михаїла Крата під зазначеним заголовком уміщеної в "Українській Думці" /ч.23/41 з 13.XI.87 р. Лондон/. Дуже шкодуємо, що не можемо, за браком місця, умістити цілу статтю, яка надзвичайно цікава і актуальна своєю темою. Але ці уривки дадуть змогу читачеві вздуматися в зачеплену тему і зробити належні висновки.

Автор, трактуючи сучасний психологічний стан нашої еміграції, стверджує, що серед української думки є сила дисонансів і боліс тим фактом, бо в цих дисонансах криється наша постійна національна недуга. І, каже автор:

"Щоб тих дисонансів було найменше, еміграція мусить чути і відчувати гомін Рідного Краю. Тоді дисонанси обмежаться тільки до факту - сваджів - неправильного вислову або різниці думок у другорядних справах, але ніколи не виникнуть у справах основних і найважливіших.

Щоб ми змігли однаково чути і відчувати гомін Рідного Краю, ми мусимо бути відповідно організовані, не сміємо на чужині предеталювати собі ямонк камінців, які виклинула буря на беріг, а міцну глибу, моноліт, до якого буря відколосла від рідної скелі. Ця глиба в чужому просторі теж є скелею, яка має всі прикмети та якості тієї, яка, не дивлячися на бурі, залишилася стояти міцно там, до столла споконвіку".

"Емігрантові розбіжності внутрішньо-політичного характеру є загалом не звані. Але, на мою думку, ці розбіжності не є страшний. Найперше тому що вони - річ природна кожному громадянству, яке не є організовано не тоталітарний зразок, по-друге тому, що партійна боротьба значно послабла, або втратила прикмети залоклої боротьби, яка роз'їдала нашу інтелігенцію та викликала в масах зогиданий політичний життям узграді.

Є справа значно важніша, підставова справа, від якої вирішення залежатиме не тільки життя нашої еміграції, але й ціле українське національне життя.

Історія наша за останні 30 років не дала змоги здійснитися Великому Актові З'єднання всіх земель України. По цей бік і по той бік Збруча наше національне життя проходило й далі, як за час віків перед тим, у відмінних обставинах. В різних тих обставинах виховувалоса покоління, що народилось, або зростало в роки між двома світовими війнами.

Тому не можна заперечувати факту, що характер та ментальність українця із Східніх Земель значно різняться від таких же українця з Західніх земель, і ми мусимо щиро та одверто цю справу собі усвідомити. Взагалі, статка нашого життя, "чи бути Україні вільною", є така велика, що не можемо замикати очі на виразні, хоч і прикриті, факти, не можемо не бачити ваги цих фактів. Таке небачення може дуже й дуже багато коштувати Україні і може катастрофально завалити на ході боротьби. Декламувати на сьвятах чи процистотях - це одне, праця ж, планова й солідна, що змагає до великої цілі, - друге.

Різниця у світогляді й ментальності українців із заходу та українців з сходу не дозволяють нам твердити, що моноліт нашої еміграції існує. Ними сьвяточних проголошувань гарних гасел соборности, єдности і т.п., ці різниця позначаються досі, підтримувані, на мою думку, нашими ворогами".

"На нас ведуть наступ "червоні" й "білі". Одночасно й консеквентно. Часом здається, що одні й другі прекрасно поділили поміж себе ролі. "Червоні" не можуть нам захвалювати "цасливе життя та сталінську конституцію", не можуть тем намовляти на об'єднання з ними, бо то" із нас, хто бажає такого об'єднання, вже давно виїхав "на родину". Тому вони обмежуються тим, що дають своїм агентам розкладати нашу еміграцію".

"До праці над дійсним, а не декларативним об'єднанням української еміграції мусять одностаїно стати всі свідомі сили Батьківщини, так із Сходу, як і з Заходу. Ні одні, ні другі не можуть бути виключно учителями, чи виключно учнями, які мають повірно вислухати якийсь курс із українознавства. Зокрема, на мою думку, українці з заходу не можуть, не сміють та й не мають підстав до винсзування своєї вищости над братами із сходу, бо:

а. треба взяти на увагу, що на сході не було змоги змалечку виховувати дитину під опікою батьків, рідної школи та церкви; отже, українці із Східніх Земель не винні в тому, що дехто з них не так національно виховани", як цього хотілося б українцям з заходу.

б. треба взяти під увагу, що на сході не було й немає вільної преси й не було можливостей порівнювати советське життя з якимнебудь іншим.

в. треба пом'ятати, що боротьба з окупантами на сході була /і є/ довша, завятіша, безоглядніша, ніж на заході, та коштувала так багато жертв, що історія Західньої України за останні часи просто не до порівняння з величчю історії нашого сходу, з того 6-тилітніми безпереривними війнами та повстаннями, пасивним опором проти колгоспної

системи, проти русифікації, безбожництва та інших московських нігеляційних заходів. Тому до нового емігранта із сходу треба підходити з пошаною та повагою, коли він, мимо всього, зберіг національні прикмети, не дивуватися, коли він їх утратив. Але це не значить, що українець із СУЗ може легковажити боротьбу Галичини, Волині та Холмщини за своє національне "Я", взагалі, а під час останніх тридцяти років зокрема. Ця боротьба проходила в дуже важких обставинах, в ній виявлено безліч гчинків героїзму, завзяття, плановості у всіх видах боротьби в усіх галузях національного життя. Отже, українці з заходу мають чим гордитися, і ця їхня гордість має не дивувати українця з сходу;

г. не можна теж забувати, що Галицький П'ємонт повстав як загальнонаціональна цінність, бастион нашої єдиної культури, засадами, коштами та з ініціатииви таки українців із російської зашманщини. Однак галичанам належить дяка всієї нації, що вони зуміли в чужій та ще й ворожій державі піднести скарбницю української культури до висоти, якої б не посоромився і народ, що при вільним життям, зуміли їх розвинути та утримати, попри всі несприятливі обставини".

"Але, якщо хочемо виконати свій долг супроти Батьківщини, не можемо зрікатися цієї праці. Не культуртрегерством, а щирим словом, у порозумінні та стислій співпраці з інтелігенцією Східніх Земель, мусимо нарешті знайти шлях до нової еміграції із сходу. Мусимо, бо, якщо не знайдено, справа визволення України зведеться до маленького галицького чи волинського регіонального питання. Не сміємо забувати, що українська державність похована над Дніпром, у Києві, де вона народилася. І тільки там вона воскресне.

Час не жде, праця пильна. Не можна відкладати її на майбутнє, не можна теж діяти покапцем, від нагоди до нагоди. Ворог хоче нас розкласти. Знаємо його і його ментальність, знаємо, чим він живе. Організуємо тоді свою працю, завжди маючи на увазі ті кайнові заходи північного сусіда, що втік від Сталіна, але із Сталіним одним духом дихає.

Михаїло Крат".

УКРАЇНЦІ В ЛАВАХ БОРЦІВ ЗА СВОБОДУ.

Кількисотлітня боротьба українського народу за незалежність і свободу виростила в його душі великі традиції справедливості й прогресу, самоповаги і поваги до інших народів, що борються за свою волю. Тому не дивина, що вже з перших років останньої війни проти німецького наїздника, українці, не вагаючися, стали в ряди союзних армій, в ряди борців за гасла правди, полі, демократії.

Уже в 1939 році тисячі українців вступають до Французького Чужинецького Легіону в обороні республіканської Франції. Пропорційно до небагаточисленної української еміграції у Франції, кількість добровільців-українців є великою по відношенню до інших-добровільців-чужинців. Чужинецький Легіон, що ввійшов до складу Більшої Армії Генерала де-Голля уже при висадці в Неаполі нараховував у своєму складі чимало українців, а під час боїв на терені Франції за Вольфор та Кольмар кількість українців у

частинах Чуминецького Легіону вносила понад 30 відсотків особистого складу. В дні визволення Франції, в складі ФФІ, не рахуючи сотень одиноких резистантів, були створені цілі українські частини /напр. в раїоні Дубса деп. От Сон/ із гітльовополонених та вивезених німцями на працю. Своєю активною участю в боєвих операціях проти спільного ворога українці підкреслили свої симпатії до визвольної боротьби французького народу, свою солідарність до визвольної боротьби народів з під ярма імперіалізму та диктатури.

Це є факти записані в історії останньої війни ціною української крові. Вічна пам'ять тим, що знали смерть хоробрих, твердо тримаючи прапор Справедливості, прапор прав людини і зокрема прапор боротьби за волю України.

Ми, їхні товариші по зброї, не забудемо їхніх імен і їхнього чину, хоч згинули вони на чужій землі, за чуже визволення.

Петро Номич.

ТРИ КНИЖКИ .

Не можемо обійти мовчанкою три книжки, про які сьогодні цілий світ говорив і знає.

Перша книжка - це "Зеро і безконечність" Артура Кестлера. Вишла ця книжка англійською мовою і розійшлася у мільйонах примірників. В минулому році перекладено її було і на французьку мову.

Автор її - соціаліст, дуже лівого крила, з походження угорець - у формі психологічного роману виводить на денний світ закулісні сторони советського життя. Зокрема висвієлює політику і методи НКВД, скеровану на знищення кожного, хто має хоч якийсь спогад чи зв'язок з минулим. Одночасно їде там процес створення нового типу людини, нічим не зв'язаного із зовнішнім, позасоветським життям і особливо із європейською цивілізацією, а вирощеного в душі советського /читає: російського/ патріотизму і відданості "любимому вождеві Сталінові". Автор описує всі трагічні переживання старого большевика Рубашова - члена ЦК партії ще до революції - якого сліди НКВД вприти примушують спеціальними методами підписати каяття у своїх ухилах і помилках, навіть у зрадї советській державі. Вкінці, обезволеного і морально розбитого Рубашова розстрілюють, не зважаючи на його каяття. Тонка психологічна структура цього роману взятото з живого життя, робить страшно незвичайне гнітюче враження. Талановитість автора і його глибоке знання таємних пружин советської дійсності сприяє тисненню справжньої суті і мети большевизму в середині советів, в межах СССР, і на зовні - у всьому світі.

Друга книжка - це "Я вибрав свободу" - Крапченка. Це велика книжка будничого советського інженера, члена советської місії в Сполучених Штатах Америки, який вприти рве з советами і на кількох сотнях сторінок детально викриває жахливу дійсність советських буднів. Враження од тої книжки болюче. Бо ж авторові, спочатку ідеальному комуністові і вихованцеві большевицьких часів - приходиться не тільки розчаруватися у всьому тому, у що він вірив, але й страждати тяжко і морально і фізично. Ця книжка - це цілий акт обвинувачення проти советів, це страшний люд-

сьми" документ, страхітлива трагедія душі, драма пошуки людської істоти, яка тим завинила, що народилася у ці невдчні для людства часи. Лишає вона, ця книжка, тільки гнітюче враження навіть на тих, хто на своїй шкірі пізнав большевицький режим і "часливе життя під сонцем сталінської конституції".

Ця книжка розійшлася дуже широко в Америці, а в цьому році її перекладено на французьку мову і має вона тут величезний успіх.

Третя книжка - "Російне таке, якими вони є" Джона Фішера. Автор її американець, що був у складі місії УНРРА в СРСР, зокрема в Україні, від березня до вересня 1946 року. Здебільшого жив він у Києві, але розїздив по цілій Україні. Він зрів до купи всі свої враження і дуже оригінально їх систематизував. Це чужинець, який признається на початку, що не знає докладно, скажімо, історії українського народу і його змагань до вільного життя, але його враження приводить його до певних висновків. Він, зрозумівши різницю психики українця і росіянина, чи то простіше московитянина, бачить і різниці у побуті, у методах роботи, у манерах жити і думати. І він не вагається зазначити, що Україною керує партія з Кремля і то за допомогою чужих Україні людей, як от напр. Хрущов. Одночасно він аналізує структуру советського режиму, огидливу і незрозумілу для нього, він викриває психологію советської людини, систему терору і примусування. На його думку, партія, яка всім керує за допомогою всесидючого НКВД, це є організація подібна до ордену іезуїтів. Людина, що туди попала, перестає бути людиною, вона належить лише партії, вона не сміє думати, вона стає механізмом, що не має особистого життя, її кидають у всі боки, вона виконує лише те, що їй наказано зробити, над нею постійно висить контроль енкаведиста. Одне слово, тиранія в ідеальному розумінні цього слова. У стосунках з советами треба мати, як він пише, багато терпіння і витримки, бо це зовсім інша психика. Манера советів, це манера "гірменського торговця килимами", який запроує ціну в десять разів більшу, ніж ту, за яку він продасть. Книжка пересипана жистими дотепами і анекдотами з советського побуту і читається із захватом від першої до останньої сторінки.

Всі ці три книжки виявляють те, що раніше було приховане для чужинців досі, а саме: властиву природу большевизму, його суть і його бджки і дальні завдання, які безперечно є небезпкою для існування тої системи, яку ми звано європейською цивілізацією. Большевизм є небезпкою не тільки для філософії світа, але і для економічних та політичних структур його. Більше того, він є загрозом для людської подобі взагалі. Бо совети, нищачи всяку індивідуальність, великий пруд людини до творчого життя, нищать і самий образ людини, створюючи замість неї механічного робота, який виконує лише те, що наказано. Одне слово, в советах людину убивають що кинор, убивають духовно, а як треба, то і фізично. В той час, як основною ознакою європейської цивілізації є образ людини і її творчий геній, пов'язана до людини і стимул до розвитку її індивідуальності, марши грунт віковічні культурні традиції людського життя, усталеними основами філософії і релігії, мистецькими досягненнями, творчим духом, - то в советах, як каже Кестлер, намагаються створити новий тип примітивного Насандортальського чоловіка, дикого, не свідомого своїх зчинків, сильного фізично, витри слого тілесно. Скажімо простіше - старе це царське "тацдіть і не пушдасть!" сьогодні в советах набрало повного розцїту, але в брутальній і зничній формі. Нового большевизм не створив, але тохично порозів

життя стародавні формули московської Руси * російської імперії - тюрми народів, тюрми людської душі взагалі.

Ці три книжки, про які, повторюємо, говорить цілий світ, надзвичайно рельєфно висвітлюють більшовизм і більшовиків такими, якими вони є, у глибокій формі, безвідрадної і жакликої. Вони висвітлюють увесь жах московської тиранії, перед якою бліднуть усі страхотні * жорстокості епохи Чингісхана чи Великої Інквізиції.

Велика дяка авторам цих книжок за те, що вони показали дійсне обличчя більшовизму і його керівників. Дяка їм за те, що вказали на правдиву небезпеку для цілого людства в сучасному, до опанування якого стремиться немеремлі * і кривавий Кремль.

Д.Т.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОПІКИ У ФРАНЦІЇ.

9-го листопада с.р. в Парижі в Українському Домі на Рю Тен, 13, відбулися загальні збори Української Громадської Опіки у Франції, організації, що об'єднує в собі всі українські організації на терені Франції.

За браком тісня ми не будемо опинитися над перебігом самого з'їзду і праці Громадської Опіки. Нова Управа, вибрана на цьому з'їзді, напевно сама це зробить і подасть те до відомо українського громадянства у Франції.

Одмітимо лише, що на чолі цієї організації вибрано знову інж.С.Сонзонта, попереднього голову, члена нашого Т-ва і людину, до якої ми маємо повне довір'я. Думаємо, що присутність старого голови на чолі цієї федерації є запорукою успіху в праці Громадської Опіки для об'єднання української еміграції у Франції і для несення їй потрібної допомоги, як моральної так і матеріальної.

Бажаємо новій Управі Громадської Опіки успіху та сил у виконанні її завдань.

КОМІТЕТ ЗБУДУВАННЯ ПАМ'ЯТНИКА ПОЛЕГЛИМ УКРАЇНСЬКИМ БОЯКАМ В ОСТАННІЙ ВІЙНІ НА ТЕРЕНІ ФРАНЦІЇ.

Як відомо, постав Комітет для збудування пам'ятника полеглим українським бійцям під час останньої війни на терені Франції. Головою того Комітету є ген.О.Удовиченко, Голова нашого Т-ва.

В одному з наступних бюлетенів ми подамо детальніше про те, що тому Комітетові вже вдалося зробити та що він намітив одверести в життя для виконання свого завдання. В кожному разі тепер звертаємо увагу наших товаришів * членів Т-ва, як старих, так і молодих, щоб вони з цілою прихильністю поставилися до справи цієї і щоб підтримали ініціативу Комітету та допомогли йому матеріально справитися з його завданнями.

ЛНА ПУЛАННЯ ПАМ'ЯТИ 359-ти Б ПАРИЖІ.

В неділю 16-го листопаду в Українській Православній Церкві в Парижі відбулася урочиста панахида за спокої душ 359-ти героїв, що гинули під Базаром у 1921 році.

Одночасно було відправлено панахиду за спокої душі протоієром Іларіоном Бриндзана, б. настоятеля Укр. Православної Парафії у Франції, бо на листопад місяць припадає річниця його смерті.

З ЖИТТЯ в ЛЬОНІ /доп. Мерт і Мозель/.

В неділю 30-го листопаду, заходами об'єднання укр. організації м. Льоні та його околиць, відбулося Листопадове Святосвяття та урочисте вшанування героїв Базару, з чому активну участь взяла філія Т-ва в Регоні та місцевий хор під орудою п. Лисенка Левка. Святосвяття відкрив п. Архип Рибалко короткою промовою, з'ясувавши значіння 1 листопаду 1918 р. та 22 листопаду 1921 р. Хор виконав "Куралі". Потім п. Блохийчук відчитав реферат на тему "1-ше Листопаду". Знову хор проспівав кілька пісень. Далі п. Рибалко детально з'ясував значіння події під Базаром. Прорекламовано було кілька відповідних до свята віршів п. Мусієм та дітьми п. п. Надією й Оксаною Євдошенко. Закінчено було свято співом національного гімну. Свято пройшло з успіхом. Від продажу національних стрічок зібрано 878 фр., які поступили до каси Укр. Колонії. Щиро дяка, як організаторам, так і всім присутнім. За Управу Колонії: Архип Рибалко, А. Євдошенко та Мусій Іван.

З ЖИТТЯ в ЛІОНІ /доп. Рон/.

Філія Т-ва в Ліоні 11-го листопаду зложила вінок на могилі Невідомого Воїна. Того ж дня філія з своїм прапором прийняла участь у поході французьких комбатантів. 21 листопада уповноваженого нашого Т-ва було запрошено на збори французької федерації комбатантів, де обговорювалися справи координації праці і діяльності організації б. воїнів м. Ліону.

У В А Г А ! У В А Г А !

Управа Т-ва звертає увагу членів Т-ва на справу акуратного плачоння членських внесків, що є сьогодні єдиним джерелом і єдиною базою Т-ва.

Управа Т-ва в липні місяці постановила підвищити членський внесок до 40 фр. на місяць. Сума та не є великою на сучасні умови, але важним є регулярне її внесення до каси Т-ва.

При цій нагоді Управа Т-ва повторює, що гроші наложити слати на адресу:

Mr. V. LAZARKEWITCH

24, Rue de la Glacière. Paris 13°

а всю кореспонденцію адресувати так:

M. A. ARABKOVINSKY

24, Rue de la Glacière. Paris 13°